

Interreg

Co-funded by
the European Union

NEXT Poland – Ukraine

**Pisemne podsumowanie postępowania w sprawie
Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko
Programu Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027**

Data: 21 luty 2024 r.
Opracowanie: ekovert Łukasz Szkudlarek
ul. Średzka 10/1B
54-017 Wrocław

ZAWARTOŚĆ PISEMNEGO PODSUMOWANIA

<u>1</u>	<u>WSTĘP WRAZ Z UZASADNIENIEM PRZYJĘCIA PROGRAMU .....</u>	<u>3</u>
<u>2</u>	<u>USTALENIA ZAWARTE W PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO .....</u>	<u>4</u>
<u>3</u>	<u>INFORMACJE O PRZEBIEGU OPINIOWANIA I KONSULTACJI SPOŁECZNYCH PRZEPROWADZONYCH W RAMACH STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ...</u>	<u>5</u>
3.1	PRZYGOTOWANIE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH.....	6
3.2	PRZEBIEG KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	6
3.3	ROZPATRZENIE ZGŁOSZONYCH UWAG I WNIOSKÓW	6
3.4	ANALIZA OPINII ORGANÓW	7
<u>4</u>	<u>WYNIKI POSTĘPOWANIA DOTYCZĄCEGO TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, JEŻELI ZOSTAŁO PRZEPROWADZONE .....</u>	<u>12</u>
<u>5</u>	<u>PROPOZYCJE DOTYCZĄCE METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI PRZEPROWADZANIA MONITORINGU SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ DOKUMENTU.....</u>	<u>12</u>

1 WSTEP WRAZ Z UZASADNIENIEM PRZYJĘCIA PROGRAMU

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią: Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm. - dalej Ustawa OOŚ oraz Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Przedmiotem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko była aktualizacja dokumentu strategicznego pn. Program Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027. Program ten zgodnie z art. 46 ust. 1 Ustawy OOŚ wymagał przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Program wraz z Prognozą został przekazany do konsultacji społecznych oraz uzgodnień z właściwymi organami. W pisemnym podsumowaniu zostały przedstawione najważniejsze informacje wynikające z przeprowadzonej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Pisemne podsumowanie zostało opracowane na podstawie przepisów art. 55 ust. 3 Ustawy OOŚ. Podsumowanie zawiera uzasadnienie wyboru dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
- opinie właściwych organów oraz zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych uwagi i wnioski;
- wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
- propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

W Prognozie przedstawiono opis potencjalnych oddziaływań na poszczególne elementy środowiska, z którego wynika, że nie zidentyfikowano żadnych istotnych/znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w tym w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów.

W przypadku odstąpienia od realizacji Programu nie uzyska się jego wkładu i wsparcia w realizacji celów dokumentów strategicznych Polski, Ukrainy, Unii Europejskiej i globalnych, których celem jest poprawa stanu środowiska, ograniczenie zmian klimatu i adaptacja do nich, a także zacieśnienie współpracy w regionie. Bez wsparcia ze strony Programu tempo realizacji tych celów byłoby uzależnione od dostępnych środków. Ponieważ środki są ograniczone, Program wpłynie na ich szybsze osiągnięcie, a w niektórych przypadkach na zrealizowanie działań, które nie byłyby możliwe bez jego udziału.

Tym samym biorąc pod uwagę, że zaktualizowany Program w przeważający sposób oddziałuje pozytywnie na środowisko, a jego zapisy mają charakter ogólny oraz to, że tylko w przypadku

Dużych Projektów Infrastrukturalnych jest już znany ich przybliżony zakres, a także biorąc pod uwagę uzgodnienia pomiędzy stronami Programu, nie było zasadności przedstawienia alternatywnej wersji Programu, który mógłby mniej negatywnie oddziaływać na środowisko.

2 USTALENIA ZAWARTE W PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Z przeprowadzonych analiz oddziaływania na środowisko Programu INTERREG NEXT Polska – Ukraina 2021-2027 można wyciągnąć następujące wnioski:

- Ocenia się, że Program, jako całość, będzie pozytywnie oddziaływać na środowisko i sprzyjać rozwiązaniu szeregu problemów dotyczących stanu środowiska w regionie. Niemniej niektóre obszary wsparcia, mogą negatywnie wpływać na poszczególne elementy środowiska. Szczegółowe wnioski w tym zakresie przedstawione są w odpowiednich rozdziałach Prognozy. Trzeba jednak zaznaczyć, że możliwe jest takie ukształtowanie planowanych przedsięwzięć, aby oddziaływania istotnie wyeliminować, ograniczyć lub skompensować.
- Ponieważ Program jest sformułowany na bardzo ogólnym poziomie, bez szczegółowego określenia wszystkich przedsięwzięć (lokalizacji i charakterystyki), jakie mogą być wspierane, w Prognozie można wskazać jedynie te przykłady projektów, które mogą znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, i które na etapie przygotowania inwestycji będą musiały podlegać szczegółowej ocenie, zgodnie z przepisami obowiązującymi w państwach uczestniczących w Programie.
- Analiza tych projektów pozwala wykluczyć możliwość wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 i Emerald. Zgodnie z zasadą przezorności zarówno te projekty, jak i indywidualne projekty zgłaszane w trybie konkursowym powinny być szczegółowo weryfikowane i ocenione na etapie projektowania, a następnie uzyskiwania właściwych zgód na realizację. W przypadku, gdy w wyniku tych analiz zostanie zidentyfikowane ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 lub na sieć Emerald, to należy odstąpić od finansowania i realizacji takiego projektu.
- Dokonana ocena korzyści dla środowiska, wynikających z realizacji Programu, wskazuje na jego duże znaczenie w rozwiązywaniu problemów środowiska w regionie, jak też i wsparcie w finansowaniu działań na rzecz środowiska. Bez realizacji Programu, działania na rzecz ochrony środowiska musiałyby być znacznie ograniczone ze względu na niewystarczające środki, jakie na ten cel mogą być przeznaczone.
- Na podstawie analizy celów dokumentów strategicznych UE, stwierdza się, że Program realizuje cele tych dokumentów, a w szczególności cele określone w Strategii Europejski Zielony Ład.
- Podobnie, analiza celów dokumentów strategicznych Polski i Ukrainy wykazała, że Program, generalnie realizuje te cele.

- Na podstawie analiz nie stwierdzono możliwych negatywnych oddziaływań transgranicznych na środowisko zarówno poszczególnych projektów, jak i całego Programu.
- W celu ograniczenia negatywnych oddziaływań Programu na środowisko, zaproponowano zasady monitorowania skutków realizacji Programu oraz szereg rekomendacji zmniejszających negatywne oddziaływania poszczególnych przykładów projektów, jakie mogą być wsparte w ramach Programu lub ewentualne rozwiązania alternatywne (przy analizach pogłębionych poszczególnych działań). Realizacja tych zaleceń wpłynie na ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko.
- Zgodnie z art. 9 ust. 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (dalej rozporządzenie ogólne), cele Funduszy realizowane zgodnie z celem wspierania zrównoważonego rozwoju, określonym w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady "nie czyn poważnych szkód". Pomimo, że zgodność z zasadą "nie czyn poważnych szkód" oceniana i gwarantowana jest na poziomie Programu to sugeruje się aby projekty infrastrukturalne wymienione w aneksie I i II dyrektywy 2011/92/U (czyli mogące zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko) każdorazowo indywidualnie badać pod kątem spełnienia zasady DNSH. Takie podejście zasadniczo gwarantuje, że realizowane projekty nie będą zagrożeniem dla środowiska.

3 INFORMACJE O PRZEBIEGU OPINIOWANIA I KONSULTACJI SPOŁECZNYCH PRZEPROWADZONYCH W RAMACH STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Konsultacje społeczne to obowiązkowy element procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wymogi względem jej prowadzenia określają przepisy *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029, z późn. zm.), dalej zwanej Ustawą OOŚ, w szczególności jej Działu III.

Niniejszy rozdział jest podsumowaniem etapu opiniowania i konsultacji społecznych dla aktualizacji strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Programu Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027 w związku z jego aktualizacją. Rozdział zawiera informacje o sposobie prowadzenia konsultacji społecznych oraz o sposobie poddania projektu dokumentu opiniowaniu przez właściwe organy Polski i Ukrainy.

Ponadto w rozdziale zawarto również zakres informacji, o których mowa w art. 55 ust. 3 Ustawy OOŚ, tj.: informacje, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione: opinie właściwych organów oraz zgłoszone w trakcie konsultacji uwagi i wnioski.

3.1 PRZYGOTOWANIE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

W celu spełnienia wszystkich wymogów nakładanych przepisami Ustawy OOŚ, informację o planowanym rozpoczęciu konsultacji społecznych Programu i opracowanej dla niego Prognozy OOŚ podano do publicznej wiadomości w postaci informacji na stronach internetowych:

- Stronie internetowej Programu Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027
<https://pl-ua.eu/pl/news/3044>
- Portalu Funduszy Europejskich:
<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-2021-2027/aktualnosci/konsultacje-publiczne-zaktualizowanej-prognozy-oddziaływania-na-srodowisko-programu-interreg-next-polska-ukraina-2021-2027/>
- Portalu Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej i Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa:
<https://www.ewt.gov.pl/strony/o-programach/programy-interreg-2021-2027/aktualnosci/konsultacje-publiczne-zaktualizowanej-prognozy-oddziaływania-na-srodowisko-programu-interreg-next-polska-ukraina-2021-2027/>

Na potrzeby zbierania uwag na wymienionych stronach internetowych podano link przekierowujący do elektronicznego formularza służącego do składania uwag i wniosków.

3.2 PRZEBIEG KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Konsultacje opracowanej dla Programu aktualizacji Prognozy OOŚ rozpoczęły się 11 grudnia 2023 r. i trwały do 31 grudnia 2023 r., tj. przez 21 dni, które przewiduje Ustawa OOŚ.

W ich trakcie wszelkie uwagi i wnioski można było zgłaszać przez umieszczony na stronie Programu link do formularza on-line.

W ramach konsultacji drogą elektroniczną spłynęła 1 uwaga.

3.3 ROZPATRZENIE ZGŁOSZONYCH UWAG I WNIOSKÓW

W terminie trwania konsultacji społecznych, do 31 grudnia 2023 r., nie złożono żadnych uwag. Po tym terminie wpłynęła jedna uwaga w języku ukraińskim. Treść uwagi dotyczy propozycji utworzenia programu zakładania przemysłowych plantacji dla uprawy rośliny technicznej o nazwie "Miskantus Gigantyczny". Główne cele i korzyści tej inicjatywy, jak wskazano w uwadze, obejmują: możliwość tworzenia ekologicznych produktów a pośrednio redukcje stężenia dwutlenku węgla w atmosferze, pozytywny wpływ na gleby, poprzez ich odzyskiwanie i oczyszczanie. Uwaga nie została uwzględniona. Uwaga nie dotyczy konsultowanej aktualizacji Prognozy oddziaływania na środowisko dla Programu, lecz rozszerzenia zakresu działań kwalifikowalnych w Programie, co nie było przedmiotem konsultacji.

3.4 ANALIZA OPINII ORGANÓW

Zgodnie z wymogiem art. 54 ust. 1 Ustawy OOŚ Minister Funduszy i Polityki Regionalnej wystąpił do właściwych organów – Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (GDOŚ) i Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS) o opinię dotyczącą Programu oraz wykonanej dla niego Prognozy OOŚ (przywołane wnioski zawarto w załączniku nr 5).

Główny Inspektor Sanitarny pismem HŚ.NZ.530.30.2023.PS z dnia 10 stycznia 2024 r. zaopiniował przedłożone dokumenty. Również Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska pismem DOOŚ-TSOOŚ.410.23.2023.BW z dnia 23 stycznia 2024 r. wyraził swoją opinię, zawierając w jej treści swoje uwagi. Ich analizę wraz z odniesieniem zaprezentowano w poniższej Tabeli. Pełną treść opinii organów zawarto w załączniku do Raportu z konsultacji.

Ponadto, Prognozę konsultowano z Ukraińską Instytucją Krajową w Programie, która zgłosiła jedną techniczną uwagę. W jej wyniku do Prognozy dodano następujący fragment stwierdzenie:

„Badanie wymienionych indykatywnych DPI nie nakłada obowiązku ich zatwierdzenia i nie przesądza o stanowisku krajów uczestniczących w przyszłych procesach ich wyboru. W przypadku rozpatrywania wyboru projektu Rawa Ruska – Hrebenne konieczne będzie przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do poszczególnych elementów projektu. Na moment finalizacji raportu SEA projekt ten nie został zatwierdzony do finansowania”.

Lp.	Treść uwag z opinii	Odniesienie
GDOŚ		
1	<p>Do Programu Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027 wprowadzono szereg zmian, z których najważniejsze to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nowy cel RSO2.6. Promowanie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym i zasobooszczędną; • nowy cel ISO7.4 Inne działania na rzecz bezpieczniejszej Europy; • nowy cel RSO3.2 Rozwój i wzmacnianie zrównoważonej, odpornej na zmianę klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności krajowej, regionalnej i lokalnej, w tym poprawa dostępu do TEN-T i mobilności transgranicznej; • aktualizacja Listy DPI – dodanie projektu nr 8 (DPI 8) pod nazwą „Zwiększenie przepustowości drogowego przejścia granicznego Hrebenne-Rawa Ruska oraz poprawa warunków dla podróżnych przekraczających granicę na drogowym przejściu granicznym Budomierz-Hruszew”.	<i>Element opinii nie wymagający odniesienia</i>

Lp.	Treść uwag z opinii	Odniesienie
	<p>Jako, że zmiana Programu Interreg kwalifikuje się do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, na wniosek Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej w piśmie z 29 września 2023 r., znak: DOOŚ-TSOOŚ.411.2.2023.TW, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.</p> <p>Autorzy prognozy zdecydowali, że w związku ze zmianami wprowadzonymi do Programu Interreg nie zostanie przygotowana nowa wersja prognozy, lecz zaktualizowana zostanie pierwotna prognoza opracowana dla poprzedniej wersji Programu Interreg tj. Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2021-2027 z 2021 r. Dla tej wersji Programu wraz z prognozą została wydana opinia w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – pismo z 28 lipca 2021 r., znak: DOOŚ-TSOOŚ.410.8.2021.TW. Jak wynika z podsumowania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, uwagi zgłoszone przez tut. Organ w opinii z 28 lipca 2021 r. w zdecydowanej większości zostały uwzględnione</p> <p>W związku z tym, w ramach niniejszej opinii tut. Organ nie weryfikował wszystkich zapisów pierwotnej prognozy, choć niektóre z nich musiały zostać przeanalizowane ponownie nawet jeśli nie zostały do nich wprowadzone żadne zmiany. Skupiono się na przeglądzie ocen dodatkowych wprowadzonych do prognozy elementów, które wynikają z aktualizacji Programu Interreg. Należy też zaznaczyć, że celem niniejszej opinii nie była weryfikacja sposobu i poprawności uwzględnienia uwag zgłoszonych w ramach poprzedniej opinii z 28 lipca 2021r</p>	
2	<p>Uwagi do projektu aktualizacji Prognozy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczące negatywne oddziaływanie na obszary Natura 2000 – wniosek w tym zakresie przedstawiony na str. 150 prognozy brzmi następująco „Mając na uwadze cele i zakres Programu na etapie opracowania niniejszej Prognozy nie zidentyfikowano znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 oraz Emerald, w tym na ich integralność i spójność. Należy jednak zaznaczyć, iż tylko 8 projektów (DPI), które będą wspierane w Programie, było bardziej 	<p>Uwaga uwzględniona częściowo.</p> <p>Projekty będą wybierane w drodze konkursowej. Z tego względu nie mają obecnie określonej lokalizacji, a ich charakter i kształt można określić jedynie w bardzo przybliżony sposób. Z tego względu wskazano, iż na tak wczesnym etapie „nie można wykluczyć znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 i Emerald” co należało doczytywać jako sugestię, że dofinansowane projekty</p>

Lp.	Treść uwag z opinii	Odniesienie
	<p>szczegółowo przedstawione. W związku z tym nie można wykluczyć znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 i Emerald w przypadku indywidualnych inwestycji, co może być ocenione dopiero na etapie projektowania". Jak wskazano w uzgodnieniu z 29 września 2023 r., w przypadku identyfikacji znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy ooś lub braku możliwości wykluczenia tego oddziaływania, w myśl art. 55 ust. 2 ustawy ooś, projekt dokumentu nie może zostać przyjęty, jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że jego realizacja może znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000, a nie zostaną spełnione łącznie wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy o ochronie przyrody. Przesłanki te nie zostały przeanalizowane w prognozie, zatem konieczne jest uzupełnienie w tym zakresie;</p>	<p>„powinny na etapie inwestycyjnym zostać dokładnie przeanalizowane pod kątem oddziaływania na obszary Natura 2000 i ich przedmioty ochrony” – zgodnie z treścią Prognozy (rozdział 5.4.1.4). Zapis ten pochodzi z pierwotnej wersji Prognozy i nie budził on wątpliwości interpretacyjnych w opinii w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – pismo z 28 lipca 2021 r., znak: DOOŚ-TSOOŚ.410.8.2021.TW. Zaproponowany zapis Prognozy był podyktowany chęcią zastosowania zasady przezorności a nie stwierdzeniem faktu w zakresie oddziaływania Programu na obszary Natura 2000. Należy wyraźnie podkreślić, że żadne zapisy Programu nie wskazują na możliwość wystąpienia takiego zagrożenia. W ostatecznej wersji Programu usunięto niefortunne stwierdzenie. Ponadto wskazano następującą rekomendację w rozdziale dotyczącym wniosków i rekomendacji:</p> <p><i>„Ponieważ Program jest sformułowany na bardzo ogólnym poziomie, bez szczegółowego określenia wszystkich przedsięwzięć (lokalizacji i charakterystyki), jakie mogą być wspierane, w Prognozie można wskazać jedynie te przykłady projektów, które mogą znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko i które na etapie przygotowania inwestycji będą musiały podlegać szczegółowej ocenie, zgodnie z przepisami obowiązującymi w państwach uczestniczących w Programie.</i></p> <p><i>Analiza tych projektów pozwala wykluczyć możliwość wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 i Emerald. Zgodnie z zasadą przezorności zarówno te projekty jak i indywidualne projekty zgłaszane w trybie konkursowym powinny być szczegółowo weryfikowane i ocenione na etapie projektowania a następnie uzyskiwania właściwych zgód na realizację. W przypadku gdy w wyniku tych analiz zostanie zidentyfikowane ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 lub na sieć Emerald to należy odstąpić od finansowania i realizacji</i></p>

Lp.	Treść uwag z opinii	Odniesienie
		<i>takiego projektu.”</i>
3	<p>Uwagi do projektu aktualizacji Prognozy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oddziaływania skumulowane – w tabeli 12 na str. 134 Prognozy przedstawiono możliwości wystąpienia oddziaływań skumulowanych (tabela podlegała aktualizacji w zakresie wprowadzonych do Programu zmian). Przykładowo zidentyfikowano możliwość wystąpienia oddziaływań skumulowanych w przypadku realizacji DPI 8 „Możliwe oddziaływanie skumulowane z innymi zadaniami wymagającymi prowadzenia prac budowlanych w tym samym czasie i podobnej lokalizacji”. Dla zidentyfikowanych oddziaływań skumulowanych nie zostały zaproponowane żadne działania zapobiegające lub ograniczające ryzyko wystąpienia negatywnych kumulacji. Konieczne jest uzupełnienie na poziomie szczegółowości adekwatnym do poziomu szczegółowości projektów/celów; 	<p>Uwaga uwzględniona częściowo.</p> <p>Zaproponowany zapis był podyktowany chęcią zastosowania zasady przezorności, a nie stwierdzeniem faktu wystąpienia oddziaływań skumulowanych w zakresie oddziaływania Programu na obszary Natura 2000. W ramach prac nad Prognozą nie zidentyfikowano prac budowlanych prowadzonych w ramach innych projektów, które mogłyby być realizowane w tym samym czasie i podobnej lokalizacji. Z tego względu możliwość oddziaływania skumulowanego z innymi zadaniami wymagającymi prowadzenia podobnych prac należy określić jako znikome. W ostatecznej wersji Programu dodano stosowne wyjaśnienia.</p>
	<p>Uwagi do projektu aktualizacji Prognozy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przewidywane metody analizy skutków realizacji programu (monitoring) – w tabeli 14 zaproponowano wskaźniki skutków realizacji Programu Interreg, które można określić jako „wskaźniki produktu”, ponieważ skupiają się na pomiarach ilościowych np. dodatkowa pojemność małej retencji (m3). Monitoring w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko powinien umożliwić porównanie wyników oceny z faktycznie występującymi skutkami dla środowiska. Zatem do tabeli wskaźników rekomendowane jest dodatkowo również „wskaźników rezultatu” lub wskazanie jakie dane z państwowego monitoringu środowiska należy przeanalizować, aby zweryfikować wnioski wyciągnięte na podstawie przeprowadzonych w prognozie analiz. Przykładowo na str. 110 prognozy znajduje się zapis „Podsumowując, realizacja celu szczegółowego RSO3.2 oferuje wiele korzyści w zakresie mobilności i bezpieczeństwa, ale wiąże się też z 	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Uzupełniono Prognozę o propozycję przeprowadzenia badania ewaluacyjnego w przypadku wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko związanych z projektami będącymi przedmiotem dofinansowania w ramach Programu Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027.</p> <p>W ramach Prognozy oddziaływania na środowisko nie zidentyfikowano istotnych oddziaływań które wymagałyby ich monitorowania celem dochowania standardów środowiskowych. Zaproponowano jednak prowadzenie monitoringu na te komponenty środowiska na które Program może mieć wpływ (także pozytywny). Monitoring ma być prowadzony na podstawie sprawozdań z realizacji przedsięwzięć.</p> <p>Ponadto dodano w Prognozie informacje o ewentualnym przeprowadzeniu ewaluacji</p>

Lp.	Treść uwag z opinii	Odniesienie
	<p>wyzwaniami dla jakości powietrza. Kluczowe będzie ściśle monitorowanie wpływu działań oraz gotowość do wprowadzenia środków łagodzących w przypadku wystąpienia negatywnych skutków”;</p>	<p>typu „on-going” w zakresie skutków środowiskowych realizowanych projektów w przypadku wystąpienia udokumentowanych negatywnych skutków środowiskach będących wynikiem realizacji zamierzeń Programu.</p> <p>W ewaluacji należy dokonać badania wszystkich projektów infrastrukturalnych wymienionych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839 z późn. zm.) z danego obszaru tematycznego, w którym odnotowano udokumentowane negatywne skutki środowiskowe i które na dzień wykonywania ewaluacji będą miały podpisane umowy grantowe. Następnie na podstawie deklarowanych wskaźników oraz oceny eksperckiej należy określić skalę i kierunki spodziewanych zmian w środowisko. W przypadku zidentyfikowania istotnych negatywnych oddziaływań lub trendów w zakresie wskaźników środowiskowych należy zaproponować zmiany do Programu lub do systemu naborów.</p> <p>Organem odpowiedzialnym za opracowanie ewaluacji oraz związany z tym monitoring skutków działań programowych będzie Instytucja Zarządzająca Programem.</p>
4	<p>Uwagi do projektu aktualizacji Prognozy:</p> <ul style="list-style-type: none"> nie należy mylić pojęcia opinii w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko z uzgodnieniem zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko (przykładowy niepoprawny zapis na str. 10 „W ramach aktualizacji Prognozy dodano aktualną opinię GDOŚ oraz Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS) na temat zakresu i stopnia szczegółowości”, a także str. 23, str. 75) 	<p>Uwaga uwzględniona. Dokonano poprawy Prognozy we wskazanym fragmencie w ten sposób, iż w wersji ostatecznej usunięto wszystkie odniesienia zawarte w „szarych ramkach”</p>
GIS		
1	<p>Główny Inspektor Sanitarny nie złożył uwag do Prognozy. W piśmie HŚ.NZ.530.30.2023.PS z 10 stycznia 2024 r. wskazano, iż w ocenie Głównego Inspektora Sanitarnego przedłożona prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu</p>	<p><i>Element opinii nie wymagający odniesienia</i></p>

Lp.	Treść uwag z opinii	Odniesienie
	Programu odnosi się do wszystkich komponentów wskazanych w piśmie z dnia 23 października 2023 r. znak: HŚ.NZ.530.14.2023.MP, dotyczącego uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko. Pismo jest załącznikiem do Raportu z konsultacji.	

4 WYNIKI POSTĘPOWANIA DOTYCZĄCEGO TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, JEŻELI ZOSTAŁO PRZEPROWADZONE

W ramach przeprowadzonego postępowania nie stwierdzono konieczności przeprowadzenia procesu transgranicznego oddziaływania na środowisko.

5 PROPOZYCJE DOTYCZĄCE METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI PRZEPROWADZANIA MONITORINGU SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ DOKUMENTU

We wdrażaniu Programu istotna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena skutków realizacji zadań objętych wsparciem finansowym w ramach poszczególnych obszarów interwencji. Dlatego niezbędne jest opracowanie propozycji metod analizy, która umożliwi dokonywanie ocen procesu wdrażania oraz kontrolę realizacji założonych w Programie celów, m.in. poprzez monitorowanie uzyskanych efektów ekologicznych oraz zmian w stanie środowiska. Program jednak opracowany jest na poziomie dużej ogólności i nie ma w nim, poza DPI, sprecyzowanych wszystkich projektów, które będą wsparte, jak też ich konkretnej lokalizacji. Ponadto, należy zauważyć, że ma ograniczone możliwości wpływu na rozwiązywanie problemów w ochronie środowiska, jak też negatywnego oddziaływania, ze względu na określony zakres finansowy i rzeczowy.

Ponadto na obszarze objętym Programem, we obu uczestniczących w nim krajach, realizowane są inne inwestycje wynikające z innych programów i działań. Dlatego proponuje się prowadzić monitoring jego oddziaływania na środowisko na dwóch poziomach i w oparciu o następujące źródła danych:

- monitorowanie zmian obciążenia poszczególnych komponentów środowiska emisją zanieczyszczeń czyli tzw. presji na środowisko¹ – na podstawie danych dotyczących realizacji wybranych przedsięwzięć Programu, związanych z realizacją inwestycji w zakresie oczyszczania ścieków, kanalizacji, małej retencji, czy infrastruktury.
- monitorowanie zmian zachodzących w środowisku – w oparciu o analizę wyników pomiarów uzyskanych w ramach regionalnego i krajowego monitoringu w poszczególnych krajach. Trzeba jednak zaznaczyć, że w krajach uczestniczących w Programie są różne systemy monitoringu środowiska pod względem elementów monitorowanych i czasokresu ich oceny, które są często nieporównywalne.

Ponieważ na obszarze objętym Programem realizowane będą również inne inwestycje, monitoring zmian wynikających z realizacji Programu powinien obejmować obszar/zlewnię, na które realizacja przedsięwzięć wspieranych w ramach Programu będzie wpływała, o ile będą dostępne odpowiednie dane w tym zakresie. Proponuje się, w przypadkach pogorszenia stanu jakiegokolwiek elementu środowiska, w tym zakresie dokonać analizy przyczyn i określenia, czy nie wynika to z realizacji Programu.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że w ramach Programu realizowanych będzie również szereg inwestycji zaliczanych do grupy przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W związku z tym będą one poddane procedurom oddziaływania na środowisko konkretnych projektów (OOS), z których wynikać może potrzeba monitorowania skutków tych indywidualnych przedsięwzięć.

Ponieważ nie zawsze będą dostępne porównywalne dane z obu krajów Programu, w monitoringu skutków realizacji Programu warto także wykorzystać oceny dokonywane przez Europejską Agencję Środowiska i nawiązywać do podanych wskaźników w ocenie stanu środowiska przedstawionych w rozdziale 4.

Propozycję wskaźników do oceny skutków realizacji Programu zawarto w poniższej tabeli. Część z prezentowanych w niej wskaźników będzie rezultatem realizacji przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu, pozostałe są wskaźnikami określanymi w ramach systemów monitoringu regionalnego i krajowego.

---

¹ Zgodnie z modelem DPSIR (driving forces/czynniki sprawcze - pressures/presje - state/stan - impact/oddziaływanie - response/środki przeciwdziałania)

Tabela 1. Proponowane wskaźniki monitorowania skutków realizacji Programu

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Powierzchnia nowej lub zmodernizowanej zielonej infrastruktury	ha	Sprawozdania z realizacji przedsięwzięć
Ludność dodatkowo podłączona do oczyszczalni ścieków mechaniczno-biologicznych	liczba	Sprawozdania z realizacji przedsięwzięć
Dodatkowa pojemność małej retencji	m ³	Sprawozdania z realizacji przedsięwzięć
Liczba zrealizowanych projektów z zakresu ochrony obszarów chronionych w tym różnorodności biologicznej	liczba	Sprawozdania z realizacji przedsięwzięć
Liczba jcw w których nastąpiła poprawa/pogorszenie jakości, w zlewni objętej projektami Programu (jeżeli takie dane będą dostępne)	liczba	Monitoring krajowy lub regionalny + sprawozdania z realizacji przedsięwzięć
Liczba obszarów chronionych na których realizowane były projekty z zakresu ich ochrony i ochrony różnorodności biologicznej	liczba	Monitoring krajowy lub regionalny + sprawozdania z realizacji przedsięwzięć

W przypadku wystąpienia udokumentowanych negatywnych skutków środowiskowych będących wynikiem realizacji zamierzeń Programu, w celu ich monitorowania oraz ewentualnie wprowadzenia środków łagodzących, rozważyć należy przeprowadzenie ewaluacji typu „on-going” w zakresie skutków środowiskowych realizowanych projektów. W ewaluacji należy dokonać badania wszystkich projektów infrastrukturalnych wymienionych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839 z późn. zm.) z danego obszaru tematycznego, w którym odnotowano udokumentowane negatywne skutki środowiskowe i które na dzień wykonywania ewaluacji będą miały podpisane umowy grantowe. Następnie na podstawie deklarowanych wskaźników oraz oceny eksperckiej należy określić skalę i kierunki spodziewanych zmian w środowisko. W przypadku zidentyfikowania istotnych negatywnych oddziaływań lub trendów w zakresie wskaźników środowiskowych należy zaproponować zmiany do Programu lub do systemu naborów.

Organem odpowiedzialnym za opracowanie ewaluacji oraz związany z tym monitoring skutków działań programowych będzie Instytucja Zarządzająca Programem.